

Abrahams geloof wordt bij den zichtbaren Isak juist tot de hoogste spanning opgevoerd. Het was moeilijk te gelooven dat er nageslacht zou geboren worden uit Sara. Maar veel moeilijker was het om met den zichtbaren Isak te rusten in Gods belofte alleen en niet in wat voor oogen was. Abrahams geloof komt daarin tot de hoogste spanning. Hij kon, na het bevel des Heeren om Isak te offeren, ontvangen te hebben, zoo licht gaan denken: Als ik dit bevel opvolg, kan ik niet langer gelooven het woord van Gods belofte, dat mij uit Isak talrijk nageslacht zal geboren worden. Of andersom: wanneer ik vasthoud aan de belofte, is het onmogelijk om het bevel na te komen. Zoo kon Abraham er licht toe komen, om of het eene of het andere woord Gods los te laten en daarmee schipbreuk lijden van het geloof. Maar Abraham heeft zich overgegeven, volledig, aan het Woord des Heeren. Hij heeft vastgehouden aan de belofte, en hij is het bevel gaan opvolgen, overleggende dat God machtig was Isak ook uit de dooden op te wekken (Hebr. 11:18). Zoo rustte Abraham, ook met den zichtbaren, aanwezigen Isak, in het woord der belofte alleen. Zoo bezat hij Isak als niet bezittende, in het geloof.

Iets dergelijks is er ook met de beërfving van het land Kanaän. Ook in dat opzicht was er in den loop der historie een overgaan van gelooven in aanschouwen. Abraham, Isak en Jacob hebben van verre de belofte gezien en omhelsd, maar hebben haar niet verkregen, hebben haar niet aanschouwd en getast in vervulling. Dat kwam vele eeuwen later, toen de muren van Jericho vielen, toen ze verder het land in trokken en in bezit namen, zich daar vestigden en daar gingen wonen. Toen werd deze aloude belofte vervuld. Toen werd deze belofte tot zichtbare, tastbare werkelijkheid. Maar daarmee werd ook hier het geloof niet overbodig. Israël moest in geloof het land Kanaän bezitten, als land der belofte, in het geloof blijven zien de verlossing uit Egypte en de intocht in het land vloeijende van melk en honing, en in het geloof daar leven in gehoorzaamheid aan de wet des Heeren. En deed Israël dat niet, ging het den Heere verlaten, en ging het, in die verlaten, roemen op zijn bevoorrecht als volk des Heeren, als volk des verbonds, roemen op zijn verlossing uit Egypte en zijn bezit van Kanaän, dan kwam de Heere met Zijn oordeel. Ging Israël zichzelf, door den Heere te verlaten, gelijk maken aan andere, heidensche volkeren, dan ging de Heere van Zijn kant dat ook doen, tot oordeel: Zijt gij leden Mij niet als de kinderen der Mooren, o kinderen Israëls? spreekt de Heere. Heb ik Israël niet opgevoerd uit Egypteland, en de Filistijnen uit Kaphthor en de Syriërs uit Kir? (Amos 9:7). Ook wat het bezit van het land Kanaän betreft mocht dus, toen de vervulling der belofte gekomen was, zichtbare, tastbare werkelijkheid geworden was, het geloof in de belofte niet worden losgelaten.

Evenzoo staat het met de komst van den Messias in het vleesch. Deze komst is door de vromen in Israël geloovig verwacht, in vertrouwen op de belofte, die de Heere gegeven had. Maar in de volheid des tijds gant dit gelooven over in aanschouwen. Dan wordt Simeon, een van hen die verwachtende waren de vertroosting Israëls, in den tempel geleid door des Heeren Geest. Daar mag hij den pasgeboren Jezus zien en in de armen nemen, en dan zingt hij: Nu laat Gij Heere! Uw dienstknecht gaan in vrede, naar Uw woord; want mijn oogen hebben Uw zaligheid gezien (Lucas 2:29, 30). Het staat er heel scherp en kras. Niet maar: ik heb gezien, maar: mijn oogen hebben gezien; zooals wij ook wel zeggen: ik heb het met mijn eigen oogen gezien, om er maar allen nadruk op te leggen, dat we het niet hebben van hooren zeggen, maar dat we het zelf aanschouwd hebben. Welnu, zoo zegt Simeon: mijn oogen hebben uw zaligheid gezien. Zijn gelooven is overgegaan in aanschouwen. Maar dat wil niet zeggen dat Simeon nu geen geloof meer noodig heeft. Er zijn ongetwijfeld meer menschen in den tempel geweest, die Jozef en Maria met den pasgeboren Jezus hebben gezien. Maar zij hebben niet onderkend, dat dit pasgeboren kind de beloofde Messias was. Er is geloof noodig om dit kind aldus te onderscheiden. Maar waar dit geloof gevonden wordt, daar is nu ook in de volheid des tijds het moment aangebroken dat gezien kan worden. En dat geldt ook later tijdens Christus' omwandeling. Uit wat voor oogen is, is niet af te leiden dat Jezus van Nazareth de Messias, de Christus is. De naam, dien Hij draagt (Jezus), wordt ook door anderen gedragen. Wonderen als Hij verricht, zijn ook door vroegere profeten verricht. Maar wanneer daar inderdaad geloof is, zooals Petrus ook belijdt (Matth. 16:16): Gij zijt de Christus, de Zoon des levenden Gods, dan is er metterdaad een zien. Dat wordt ook gezegd door Johannes (1 Joh. 1:1): Hetgeen van den beginne was, hetgeen wij gehoord hebben, hetgeen wij gezien hebben met onze oogen, hetgeen wij aanschouwd hebben, en onze handen getast hebben van het Woord des levens.....

Zoo staat het nu ook met de kerk. Wij gelooven en belijden een eenige katholieke of algemeene Kerk..... dat betekent niet: wij gelooven dat er in de toekomst een kerk zal zijn, zooals Abraham eerst voor de toekomst moest gelooven dat Isak geboren zou worden, en Israël eerst voor de toekomst gelooven moest dat het Kanaän zou beërven, en Israël eerst voor de toekomst moest gelooven, dat de Messias zou komen, maar het betekent: Wij gelooven en belijden dat er is een eenige katholieke of algemeene Kerk. De

oudste Nederlandsche druk der belijdenis (van 1562) heeft dat er ook bij staan: Wij gelooven en belijden „datter is“..... (zie Bakkhuizen van den Brink, De Nederlandsche Belijdenisgeschriften, blz. 113 critisch apparaat).

Het onderkennen en onderscheiden van de kerk kan er alleen maar zijn door het geloof, dat is: in binding aan het Woord des Heeren. Maar op de basis van dat geloof is er inderdaad een zien van de vergadering der kerk zoover die tot op vandaag door 's Heeren trouw aan Zijn Woord is tot stand gekomen. Vanuit wat gezien wordt, kan ik niet concludeeren: dit of dit is de ware kerk, maar door het geloof in het Woord de ware kerk onderscheidende, kan ik inderdaad die ware kerk zien. Het is iets anders om te zeggen: uit het zichtbare kan ik afleiden, dat dit of dat de ware kerk is, dan om te zeggen: de ware kerk, die ik door het geloof onderscheid, is zichtbaar.

Hier tegen is dus geen tegeninstantie, wat staat in Hebr. 11:1: Het geloof nu is een vaste grond der dingen die men hoopt en een bewijs der zaken die men niet ziet. Het is inderdaad niet te zien dat dit of dat de ware kerk is. Dat kan alleen maar onderkend en bewezen worden door en voor het geloof. Maar daarmee is niet gezegd, dat die ware kerk nu niet te zien zou zijn. De Joden in de dagen van Jezus' omwandeling, konden niet zien dat Jezus van Nazareth de Messias was. Dat moesten zij gelooven door onderwerping aan de Schriften. Maar eenmaal geloovende, zagen zij inderdaad den Christus met hun lichamelijke oogen.

In dit verband is het niet zonder betekenis, dat in de 12 artikelen het stuk van de kerk voorkomt in het

derde deel: Van God den Heiligen Geest en onze heiligmaking. Met heiligmaking wordt hier bedoeld de uitwerking van de door Christus aangebrachte verlossing in het leven der menschen. Christus' verlossingswerk is eenmaal volbracht in een bepaald punt des tijds, maar de uitdeeling van de daarin verworven weldaden, de uitgroei van het daarin geplante zaad geschiedt verder in den doorgaanden loop der historie. Daar komt in het leven der menschen daadwerkelijke verlossing, bekeering, afsterving van den ouden mensch en opstanding van den nieuwen mensch, wandel in goede werken. Ook dat is zichtbaar, zij het alleen maar te onderscheiden door het geloof. Vanuit wat zichtbaar is kan ik niet concludeeren of iemand in waarachtige christelijke naastenliefde leeft of in humanistische naastenliefde. Maar door het geloof is het te onderkennen, en dan is het ook inderdaad te zien. Welnu, bij dit derde deel van de 12 artikelen behoort ook het stuk der kerk. Dat is uitwerking, hier in de historie, van Christus' eenmaal volbrachten arbeid. Daar komt metterdaad een volk dat den Heere vreest, dat Hem dient, dat leeft naar Zijn geboden, dat heeft voor Zijn Woord. En dat is de kerk.

Aan het slot van deze paragraaf concludeeren we dus, dat wij, de kerk geloovende, haar ook inderdaad kunnen zien, voorzover zij door den Heere vergaderd is. Er blijft natuurlijk, dat wij ten aanzien van de toekomst, die we nog niet kunnen zien, gelooven dat de Heere dit aangevangen werk ook zal voltooien in heerlijkheid.

Apeldoorn.

B. JONGELING.

VAN HUN ZONDEN VERLOST

UIT DE SCHRIFT

„Hij zal zijn volk zalig maken van hun zonden“.

Matth. 1:21.

Toen ik nog eens overlas wat ik voor enige weken schreef over de naam Jezus, bevredigde mij dat artikel niet helemaal. Daarom kom ik er nog even op terug. En ik zou er nu de nadruk op willen leggen, dat Jezus zijn volk van hun zonden verlost, van hun zonden bevrijdt, van hun zonden afhelpt.

Nu zou ik kunnen uiteenzetten wat zonde is. Ge vermoedt al wel wat er dan komt. Zonde is schuld. Jezus verlost van de schuld der zonde. Hij heeft voor de schuld betaald, heeft alles voor ons in orde gemaakt, zodat er vergeving van schuld is.

Zonde is ook smet, inklevende verdorvenheid. Jezus geeft de Heilige Geest aan zijn volk, die het hart vernieuwt en het leven heiligt.

Zonde is ook een macht. Maar de macht der zonde is door Jezus Christus gebroken.

Dat Jezus van zonden verlost wil dus zeggen, dat we onze rechtvaardiging en onze heiliging en verheerlijking aan Hem hebben te danken.

Dit is alles waar en goed. Maar ik zou u en mijzelf nu eens voor de vraag willen stellen: Heeft de Here Jezus ons van onze zonden afgeholpen?

Hebben we door Zijn genade met onze bepaalde zonden gebroken?

Of blijven sommige ongerechtigheden in ons leven voorteten als de kanker?

*

De Here wil niet, dat we in enige zonde voortleven. In Joh. 5 lezen we, dat de Here Jezus een man, die 38 jaren ziek was geweest, gezond maakt. Als Jezus hem later in de tempel ontmoet zegt Hij: „Zie, gij zijt gezond geworden; zondig niet meer, opdat u niet wat ergers geschiede“ (Joh. 5:14).

Als men een vrouw, in overspel gegrepen, tot de Heiland brengt, dan drijft Hij eerst de beschuldigers van haar weg. Als niemand de eerste steen heeft durven werpen en niemand haar heeft durven veroordelen, zegt Jezus: „Zo veroordeel ik u ook niet; ga heen en zondig voortaan niet meer“ (Joh. 8:11).

De apostel Johannes schrijft aan zijn „kinderkens“: „Ik schrijf u deze dingen, opdat gij niet zondigt“ (1 Joh. 2:1).

Hebr. 10:26 waarschuwt ons: „Want zo wij willens zondigen, nadat wij de kennis der waarheid ontvangen hebben, zo blijft daar geen slachtoffer meer over voor de zonden“.

Heel de Schrift is er vol van, dat de Here niet wil, dat we in enige zonde leven. Hij wil, dat we wandelen naar uitwijzen van het heilig Evangelie.

Hij vermaant ons, dat we onberispelijk zullen wandelen te midden van een verdorven wereld. De wil van God is onze heiligmaking.

Daartoe is Jezus in de wereld gekomen en daartoe heeft Hij geleden en daartoe is Hij opgestaan en daartoe heeft Hij ons zijn Heilige Geest gegeven, opdat wij van onze concrete, bepaalde zonden zouden bevrijd worden.

*

Als we nu ons eigen leven stellen onder de tucht van het Woord des Heren en om ons heen zien naar het leven van vele christenen, dan kan de vraag bij ons opkomen: Maar is dat wel waar? Verlost Jezus wel van onze zonden?

Wat kan één bepaalde zonde soms taal zijn in ons leven?

Zodat we ons afvragen: Worden we die zonde wel ooit de baas?

Als we om ons heen zien in het leven van hen, die de naam van Christus wel noemen, maar niet afstaan van ongerechtigheid, dan kunnen we het wel verstaan als sommige menschen met het traditionele christendom breken, omdat ze zo weinig verandering merken in het leven van menschen-van-de-kerk.

Ik zeg daar geen woord goeds van, maar het moet ons wel dringen tot de ernstige vraag: Hoe komt dat toch, dat er zoveel zonden voortwoekeren in de kerk? Maar het moet ons vooral dringen tot de vraag: Hoe komt het, dat er in mijn leven één of meer zonden maar blijven voortbestaan?

De zonden van anderen zien we wel.

Als er in 'n gezelschap over iemand wordt gesproken, van wie veel goeds is te zeggen, dan kan het gebeuren, dat één van het gezelschap de opmerking maakt: „Hij is wel een goede man, maar hebt ge wel eens een erfenis met hem gedeeld? Hij is zo gierig als hij lang is!“ En vaak moet het worden toegestemd.

We kennen de zonden van anderen op een prikje: Deze is wat ijdel en gene is wat eerezuchtig en een derde is wel wat „schuim“ in z'n praatjes en een vierde is al te strijdustig, enz. enz.

Maar we kijken vaak zoveel naar anderen, dat we vergeten, dat soms diezelfde ongerechtigheden ons beheersen.

Het is mogelijk, dat gij, jongen of meisje, op de catechisatie een trouw leerling zijt en uw les altijd goed kent en met een devoot gezicht zit te luisteren naar uw leraar, en dat ge intussen bezig zijt lichaam en ziel te verderven door deze niet zuiver en rein te bewaren.

Het is mogelijk, dat gij Zondag aan Zondag naar de preek zit te luisteren en in de naden der traditie wandelt, terwijl toch uw hart niet recht is voor God.

Het is mogelijk, dat gij uw Bijbel op een duimpje kent en volmaakt rechtzinnig zijt in de leer, terwijl toch een zonde in uw leven onbestreden voortvreet, die, als God het niet verhoedt, u naar de hel zal slepen.

Het blijkt soms plotseling, dat menschen, die werden gehouden voor pilaren der waarheid, heimelijk leefden in zonden, waarvoor heidenen en tollenaars zich zouden schamen.

*

Is Jezus dan geen volkomen Zaligmaker, die ons van al onze zonden verlost?

Gode zij dank, ja, Hij verlost zijn volk van hun zonden.

Als er dan zonden springlevend blijven in ons hart en leven, dan ligt dat niet aan de Here, maar aan ons. Dan ligt het daaraan, dat wij van deze of gene zonde niet af willen. Een kerkvader heeft eens bekend: Ik bad wel, dat de Here mij van een zonde wilde afhelpen, maar ondertussen dacht ik: Laat me nog een poosje in die zonde voortleven, want het is zo zoet.

Wanneer iemand een bepaalde zonde aan de hand houdt, dan komt dat, omdat hij de Here daarin niet gekend heeft. Misschien bidt hij wel na het bedrijven van de zonde: „Vergeef mijn schuld“, maar hij vergeet vóór het bedrijven van de zonde te bidden: „Vader, leid mij niet in verzoeking, maar verlos mij van de boze“.

Zullen we van onze zonden verlost worden, dan is nodig een oprecht geloof in de almachtige genade

van onze geeft, ma geloven, eigen Zon nen we a len we e Geesta.

Dan zu Dan ze ten opzie

Dan la Dan st

voor wi onze zo In on zelf.

En da Want

Ik kan een beet Laat l

Er blij Gods kin Maar

hun wi Ze heb voor de

„L

In ons de schrij dat, en c z.g. nieu moeilijk in aansl de rechte dit gewe

Het ar voering klaard. I toch, als

Over d herhaalde

Het G vonnis w verleden Synode v

ment de gekende

uite b mee te b eren, of

tuiging Hof, appi spr a a dus bleve

Maar v

1) voo der kerk reglement

2) wie de „verei oordeen, „sancties“

3) ook ties“ teg

En wa heeft het

1) de de synod orgaan

2) de l rechtsper

3) het lidmaten de goede bruik van

in arti Kerk uit lid m a trede

Deze h nu voora te berde die vóór geijk ge („overwe

„het met re moede heid di af, mit horende de K staat

Welnu, ren de F naar vore erg mis v

Roma Ridens (II)

De roomse penetratie in Nederland is veelszins een pénétration pacifique, een vreedzame opdringing van het Zuiden naar het Noorden. En de wijze van doen verschilt al naarmate men in Noordelijker regionen komt. Zo lazen we enige tijd geleden in „In de Waagschaal” onder de rubriek „Terzijde” — we werpen daar wel eens een meer dan zijdelingse blik in — dat bij de ingebruikneming van een nieuw gebouw van Peek en Cloppenburg te Eindhoven de magazijnen door de deken van die stad waren ingewijd. Dat is zo de wijze, waarop Rome de brug slaat tussen religie en negotie: door de ambtswaard van de hogere clerus wordt het lagere leven, ook van de katoentjes en de confectie „gewijd”. Niet dus met confetti, maar met wijwater. Hier zou voor de kopers een religieuze kwestie à la Corinthe kunnen ontstaan. Daar waren wel niet — zover ons bekend — de lapjeswinkels, maar dan toch de slachthuizen aan de gaden gewijd. En men heeft daar onder de christenen maar moeite genoeg mee gehad. De zwakken-in-het-geloof huiverden ervoor terug aan de afgoden gewijd, met de afgoderij besmet vlees te eten. Ons zal de „wijding” van Peek en Cloppenburg niet deren. We zouden er zonder een verontrust geweten, kleine man, die we zijn, ons confectiepakkie kopen. Want wij weten, dat ook wijwater niets is in deze wereld. En daarom zouden we aan P. en C. niet voorbijgaan. Tenzij ons bleek, dat C. en A. toch voordeliger was. En het (wij)water is daar, geloven wij, hetzelfde.

Het is dan ook een andere vraag, die ons bezighoudt.

Deze: of roomse firma's, die in het Noorden hun magazijnen openen, daar ook publiek het kerkelijk ambt in betrekken. Of bijvoorbeeld ook bij de opening van een winkelbedrijf in Leeuwarden of in Groningen, in Assen of in Roodeschool de geestelijkheid zou worden genodigd voor een „wijding”? Of wacht men met dergelijke openbare acten, totdat de verroomsing ver genoeg is voortgeschreden?

Erger is, dat Rome tot deze penetratie op gevaarlijker terrein dan dat der confectiekleding door „oecumenisch” doende protestanten wordt genodigd. Zo ontving ik onlangs een brief. Of liever De Brief. Te weten De Brief voor jongeren. Maandelijks schrijven van de Amsterdamse Maatschappij voor Jongeren, waarover ons blad op 22 Dec. j.l. reeds schreef. Prof. Berkouwer, Prof. Van Niftrik zitten daar met elkander aan de conferentie-tafel met Pater Jelsma M. S. C. Mannen, die onderling als vijanden — we denken hier niet aan gezindheid, maar aan een feitelijke stand van zaken — met elkander en met Pater Jelsma spreken moesten in de poort, gaan hier, gelijkgeschakeld wat hun recht van spreken betreft, „getuigen” van de Reformatie.

Pater Jelsma doet het — Rome's pretenties ten volle handhavende — op een wijze, die de argeloze lezer zou doen vergeten, dat de (onfeilbare) pauselijke stoel sedert de zomer van 1520, toen hij Luther, het „everzwijn, dat Gods wijngaard verwoest heeft”, in de ban deed, vele Anathema's tegen de Reformatie gesproken heeft en haar meer dan eens een „pest” heeft genoemd. We begrijpen dat. Temeer, waar wij zelf in eigen kring ervaren hebben, hoe snel kerkelijke rechters hun officiële vonnissen weten te verzwaren als de tactiek dat vordert.

Maar één ding begrijpen wij niet.

Te weten, dat onze „protestanten” (waar protestanten ze eigenlijk nog tegen?) zo argeloos zijn.

Officieel onthoudt Rome zich van alle medewerking aan de activiteit bijv. van de Wereldraad van Kerken.

Officieel is het ook aan Roomse geestelijken verboden deel te nemen aan het „interkerkelijk gesprek”.

Officieus wordt hun toegestaan op protestants terrein te „getuigen”.

Protestanten krijgen in Roomse kring geen voet aan de grond.

Vraagt men prof. Berkouwer als medewerker aan „Het Schild”? Prof. Van Niftrik aan „De Linie”?

Maar het A.M.V.J. vraagt Pater Jelsma.

Het geval zou met andere voorbeelden te vermeerderen zijn.

En we kunnen ons in zulk een situatie van éénzijdige „protestantse” gastvrijheid Rome weer niet anders voorstellen dan als Roma ridens: het lachende Rome.

Lachend over zulke ridicule „protestanten”.

„Altegoed is buurmans gek”.

Dit oordeel heb ik eens opgevangen uit de mond van een Augustijner pater, toen in Rooms gezelschap de ruimhartigheid van een inderdaad ruimhartig dorpspastoor luide werd geprezen.

De Augustijn wist niet, dat er één gereformeerde jongen in het gezelschap was.

Nóg zie ik zijn confusie, toen het hem werd verhaald.

Wat later onderhield hij zich vriendelijk met me. Dat was balsem op de wonde.

Kloosterbalsem.

D. E. C.

van onze Here Jezus Christus. Die de zonden vergeeft, maar die ook het leven geneest. Als we oprecht geloven, dat God ons zo lief heeft gehad, dat Hij zijn eigen Zoon gegeven heeft voor onze zonden, dan kunnen we niet meer in de zonde blijven leven. Dan zullen we er tegen strijden in de kracht des Heiligen Geestes.

Dan zullen we volharden in het gebed.

Dan zullen we in ons bidden de Here kennen, ook ten opzichte van onze zonden.

Dan laten we Hem daar niet buiten.

Dan stellen we ons voor het aangezicht van Hem, voor wie alle dingen naakt en geopend liggen, ook onze zonden, die we voor anderen kunnen bedekken.

In ons kennen van de Here kennen we dan ook ons zelf.

En dan helpt Hij ons van onze zonden af.

Want Jezus zal zijn volk van hun zonden bevrijden.

Ik kan mij voorstellen, dat iemand denkt: Dat riekt een beetje naar perfectionisme.

Laat ik zo iemand geruststellen.

Er blijven zwakheden en gebreken in het leven van Gods kinderen.

Maar die blijven dan toch in hun leven t e g e n h u n w i l .

Ze hebben er verdriet over. Ze belijden ze oprecht voor de Here.

Ze haten de zonden en vlieden er voor. En ze strijden er tegen. Ten bloede toe.

Maar laat ons die zwakheden en gebreken niet gebruiken als een doekje voor het bloeden. Ik hoorde een student voor een dertig jaar, na een driftbui, eens zeggen: „Zo ben ik nu eenmaal. Ik kan ook niet helpen, dat God mij zo gemaakt heeft”.

Laten we oppassen voor zulk een redenering.

God wil de zonde niet. In uw en in mijn leven niet. Hij haat de zonde.

En wij zullen ze haten. Met een volkomen haat.

„Indien dan uw rechteroog u tot zonde zou brengen, ruk het uit en werp het van u, want het is beter voor u, dat één uwer leden verloren ga en niet uw gehele lichaam in de hel geworpen worde” (Matth. 5:29).

„Wie zou de afdwalingen verstaan? Reinig mij van de verborgene afdwalingen. Houd Uw knecht ook terug van trotsheden, laat ze niet over mij heersen. Dan zal ik oprecht zijn en rein van grote overtreding. Laat de redenen mijnsmonds en de overdenking mijns harten welbehaglijk zijn voor uw aangezicht, o HERE, mijn rotssteen en mijn verlosser” (Psalm 19 vs 13—15).

„Doorgrond mij, o God! en ken mijn hart; beproef mij en ken mijn gedachten. En zie of bij mij een schadelijke weg is, en leid mij op de eeuwige weg” (Ps. 139:23, 24).

H. J. J.

KERKELIJK LEVEN

„Uiterst moeilijk gewetensconflict” (II)

In ons vorig artikel gaven we in eigen woorden van de schrijvers der aangehaalde brochure te kennen, dát, en ook waarom zij zich door hun synode met de z.g. nieuwe Kerkorde zien geplaatst voor een „uiterst moeilijk gewetensconflict”. En we waren voornemens, in aansluiting daaraan nog na te gaan, wat volgens de rechterlijke uitspraak te doen was voor hen, die dit gewetensconflict niet langer kunnen dragen.

Het antwoord is kort. De rechtbank heeft de invoering der nieuwe z.g. kerkorde niet ongeldig verklaard. Dat is één. En hij heeft voorts gezegd: u kunt toch, als u wilt, vertrekken? Dat is twee.

Over dat recht-van-vertrekken wordt in de stukken herhaaldelijk gesproken.

Het Gerechtshof te 's-Gravenhage heeft in zijn vonnis wel even ter sprake gebracht de ook door ons verleden week gememoreerde vraag, of de hervormde Synode wel bevoegd is, om krachtens eigen reglement de haar bij Koninklijk Besluit van 1816 (!) toegekende rechten tegenover de plaatselijke gemeenten uit te breiden (b.v. door deze laatste te dwingen mee te betalen aan wat de synode belieft te subsidiëren, of in te stellen, doch wat tegen de geloofsovertuiging der orthodoxie ingaat). Maar, zo zegt het Hof, appellanten hebben over deze vragen geen uitspraak van het Hof verlangd. En dus bleven die kwesties liggen.

Maar wat de materie betreft sprak het Hof uit:

1) voorop zij gesteld dat de gemeenten en lidmaten der kerk gebonden zijn aan de door „de Kerk” op reglementaire wijze genomen besluiten;

2) wie niet betaalt is nalatig in de uitoefening van de „verenigingsrechten”; het is dan ook niet te veroordeelen, dat de organisatie tegen zulke niet-betalers „sancties” vaststelt;

3) ook vroeger bestonden er trouwens zulke „sancties” tegen niet-betalers.

En wat hen betreft, die zich bezwaard gevoelen, heeft het Hof overwogen:

1) de vaststelling der Kerkorde is geschied door de synode, die van de Hervormde Kerk het hoogste orgaan is;

2) de Hervormde Kerk is naar burgerlijk recht een rechtspersoonlijkheid bezittend zedelijk lichaam;

3) het besluit der synode is verbindend voor de lidmaten (tenzij het indruist tegen het doel der kerk, de goede zeden of de openbare orde, of oplevert misbruik van bevoegdheid, een en ander behoudens het — in artikel 3 van het Algemeen Reglement der Herv. Kerk uitdrukkelijk erkende — recht van de lidmaten, uit het genootschap te treden).

Deze herinnering van het Hof is te betekenisvoller, nu vooraf in de „Pleitnotities” dit laatste punt was te berde gebracht. De Arrondissements-Rechtbank, die vóór het Haagse Hof reeds de klagers in het ongelijk gesteld had, was gekomen tot de uitspraak („overweging”):

„het feit, dat een minderheid in de Kerk zich met reglementair vastgestelde leerstellingen in gemeede niet kan verenigen, doet aan de verbindendheid daarvan — ook voor die minderheid — niet af, mits het personen, tot zodanige minderheid behorende, vrijstaat uit te treden uit de Kerk, hetgeen onbetwist vaststaat.

Welnu, op deze passage uit het eerste vonnis waren de Pleitnotities afgegaan. Dienaangaande wordt naar voren gebracht, dat de Rechtbank hier wel heel erg mis was. Lees maar:

„De Rechtbank voegde daar nog aan toe, dat het onbetwist vaststaat, dat een minderheid in de Kerk, die zich met de reglementair vastgestelde leerstellingen niet kan verenigen, vrijstaat uit te treden. Deze uitspraak getuigt van volslagen onbekendheid met de jurisprudentie op dit stuk bestaande uit de tijd der Doleantie. In talrijke beslissingen is toen uitgemaakt, dat het recht om uit te treden in de Hervormde Kerk juist niet bestond.”

Hierna volgt een verwijzing naar 13 uitspraken uit het jaar 1888, en 8 uit het jaar 1889. Een-en-twintig uitspraken! Men merkt in de Pleitnotities dienaangaande op: „In de geciteerde jurisprudentie is de leidende gedachte, dat de colleges en personen, die overeenkomstig de vigerende reglementen zijn toegetreden tot de Hervormde Kerk, deze band niet kunnen verbreken en dat de daartoe strekkende besluiten en handelingen van onwaarde zijn”. En ze verzoeken, „dat de rechter zich onthoudt van ongevraagde op niets gebaseerde opmerkingen, die in strijd zijn met talrijke geargumenteerde beslissingen”.

Na deze scherpe ontboezeming uit de mond van bezwaarden tegen het eerste vonnis is het des te opmerkelijker, dat het tweede vonnis, gelijk we zagen, nog een dikke streep zet onder wat het eerste ook in dezen had laten weten.

Men ziet het dus: de juridische conclusie is: bukk e n o f h e e n g a a n . Ten minste, als ge tot de Herv. Kerk behoort.

Tot zover ons overzicht van de feiten op dit punt.

Als we ons nu indenken hoe de rechtspraak, ook nog in de laatste weken, ten aanzien van enkele gereformeerde kerken geluid heeft, is het verschil duidelijk.

Geen wonder: de gereformeerde kerken leefden in kerkverband onder de „Dordtsche” kerkenordering. Het is billijk, dat de rechtbank ons daarnaar beoordeelt.

Maar de Herv. Kerk leeft niet onder deze K.O. En ook in de pleidooien, die in de jongste procedure zijn uitgegaan van de „bezwaarden” hebben dezen zelf zich op het standpunt geplaatst van de in 1816, dat fatale jaar, onder staatsdwang ingevoerde reglementen. De rechter moet nu eenmaal de rechten van minderheden of meerderheid aanwijzen onder het gezichtspunt van het binnen een instituut door allen tevoren aanvaarde „verenigingsrecht”.

Dat betekent dus: de enige weg voor hervormden, die zich in een gewetensconflict geworpen weten, is: gehoorzaam worden en gaan leven onder de Kerkenordering, die gebouwd is op de beginselen der confessie. Men heeft het geprobeerd met een procedure. Dat liep op niets uit. Maar God verspert de weg noodt. Hij zegt nog altijd: wees gehoorzaam — en alles is ineens goed.

We ontvingen juist deze week van de Heer C. Costerus te Elkerzee, die ook enige weken geleden hier aan het woord gekomen is, een nieuw ingezonden stuk. Aan het verzoek tot plaatsing willen we wel voldoen. Hier volgt het (de Heer Costerus schreef erboven: „Verliezen is uitgesloten”):

Hooggeachte Redactie,

Er leeft in de Herv. Kerk een vrij talrijk volk, dat de zaken nog wel helder ziet liggen. In tijden van roering, wanneer er onder de Herv. Geref. wat ging ritselen, dan kwamen hun leidlieden aandragen met „conscientiestoppers”. Als axioma van alle beginselwijsheden, wordt aan de Herv. Geref. steeds voorgehouden het „heilige” MOETEN, om met alle spiritisten, (Zie vervolg pag. 136)